

3-12-2021

Wetenschapsbijeenkomst 10-jaren programma mentale gezondheid jongeren

Doel 10-jaren programma "Jongeren in Nederland zijn weerbaar, hebben meer grip op hun mentale gezondheid en optimaal toegang tot passende hulp. Ze leven in een omgeving waarin ze worden ondersteund, waarmee ze zich verbonden voelen en die ruimte biedt aan hun persoonlijke ontwikkeling"

Organisatie:

Wilma van der Scheer – vanderscheer@eshpm.eur.nl
Frederieke Vriends - frederieke.vriends@wijzijnmind.nl
Arne Popma - a.popma@amsterdamumc.nl
Amine Bakkali - amine.bakkali@wijzijnmind.nl

Inhoud

Inleiding	2
1 Pitches	3
2 Deelsessies	4
3. Conclusie	6
Bibliografie	8
Bijlage 1. Canvas wetenschapsbijeenkomst.....	8

Inleiding

De mentale gezondheid van jongeren in Nederland staat onder druk. Uit onderzoek blijkt onder meer dat 1 op de 7 jongeren depressieve klachten heeft, 1 op de 3 prestatiedruk ervaart en dat het stigma omtrent mentale problemen ook onder jongeren nog groot is. 75% van de psychische problemen ontstaat vóór het 25e levensjaar. Meer promotie van mentale gezondheid van jongeren vraagt om een breed-maatschappelijke aanpak waarbij preventie en vroeg-interventie laagdrempelig en op afgestemd op de behoeftes van jongeren wordt georganiseerd. Er vinden al veel goede initiatieven plaats in de praktijk. Naast optimale toegankelijkheid van behandeling en ondersteuning is een brede maatschappelijke aanpak noodzakelijk met aandacht voor de sociale en fysieke context (denk aan prestatiedruk, eenzaamheid, onveiligheid of armoede). Het is belangrijk om in te zetten op het versterken van de jongeren zelf (weerbaarheid, gezondheidsvaardigheden, bespreekbaarheid, toegankelijke en passende hulp) en anderzijds te kijken naar oplossingen en voorzieningen die nodig zijn in de omgeving (wijk, online, school, gemeente of landelijk). Hier willen we mee aan de slag in een nieuw op te richten 10-jaren programma.

Bij de opstart van dit beoogde programma wordt veel waarde gehecht aan een stevige wetenschappelijke verankering waarbij inzichten en perspectieven vanuit diverse domeinen zoals public health, pedagogiek, psychologie, sociologie, psychiatrie, economie, social media, etc bij elkaar gebracht worden. Ook willen we het programma goed positioneren en afbakenen ten opzichte van andere goede initiatieven en actuele bredere bewegingen in het veld.

Om die reden is er gekozen om een wetenschapsbijeenkomst te organiseren, welke op 3 december heeft plaatsgevonden. Het was een bijzondere bijeenkomst waarbij verbinding het sleutelwoord was. Samen met verschillende professionals (zie figuur 1) hebben wij nieuwe inzichten kunnen creëren om het 10-jaren programma zo in te richten dat het aansluit bij de leefwereld van de jongeren, maar ook de juiste wetenschappelijke onderbouwing heeft.

1	Christine Dedding	Assoc. Professor at Amsterdam UMC, specialisatie: Participatie en Co-creatie in gezondheidszorg, onderzoek en beleid
2	Hester van de Bovenkamp	Associate Professor at Erasmus School of Health Policy & Management
3	Eveline Crone	Professor of Developmental Neuroscience in Society
4	Marjolijn Heerings	PHD Student Erasmus School of Health Policy & Management
5	Robert Schroevers	Professor in Psychiatrie UMCG
6	Lequisha Suisse	Adviseur Kwaliteit, afdeling kinder-en jeugdpsychiatrie/psycholoog Erasmus MC
7	Frederike Jörg	Senior researcher at University Center Psychiatry (UMCG)
8	Marloes Kleinjan	Hoogleraar Youth MentalHealth Promotion bij Trimbos-instituut
9	Bram Orbiode Castro	Hoogleraar Orthopedagogiek bij Universiteit van Amsterdam
10	Wilma van der Scheer	Bijzonder Hoogleraar Leiderschap en Besturing in de Zorg en tevens Voorzitter MIND
11	Ans van der Maat	Directeur Nederlands Jeugd Instituut
12	Floor Kellerman	Actieonderzoeker bij het Instituut voor Publieke Waarden
13	Tessa Roseboom	Professor of Early Development and Health
14	Laura Shields-Zeeman	Programmahoofd Mentale gezondheid en preventie – Trimbos Instituut
15	Margot Peeters	Assistant Professor Interdisciplinary SocialSciences: Youth Studies

Figuur 1. Aanwezigen wetenschapsbijeenkomst

In dit verslag nemen wij jullie graag mee in de bevindingen en resultaten van de wetenschapsbijeenkomst.

1. Pitches

Vooraf hadden alle genodigden een verzoek gekregen om een korte pitch voor te bereiden waar ze ingingen op de volgende vragen:

- Wat is er vanuit uw vakgebied en expertise nodig om de mentale gezondheid van jongeren te verbeteren?
- Waar moet de prioriteit liggen?
- Welke wetenschappelijk inzichten kunnen op korte termijn toegepast worden?

De bijeenkomst werd afgetrapt door Wilma van der Scheer en Arne Popma aan de hand van hun persoonlijke pitch, gevolgd door de bijdrage van de andere deelnemers. In dit hoofdstuk blikken wij kort terug op een aantal van deze pitches.

Arne Popma

Deze pitch stond in het teken van opzoek gaan naar verbinding. Er is nog onvoldoende verbinding tussen verschillende disciplines die hetzelfde doel hebben. Het voorbeeld dat hier werd gegeven was aan de hand van het Nederlands voetbalelftal. Het zou raar zijn als Frenkie de Jong (middenvelder) niet wist wat de taak van Jasper Cillessen (keeper) is. Het team heeft een gezamenlijk doel en dat is het winnen van wedstrijden. Zo is dit ook in het zorgdomein, wij hebben allemaal hetzelfde doel en dat is de juiste zorg op de juiste plek. Om dit doel te bereiken is het van belang om als professionals meer met elkaar in gesprek te gaan.

Marjolein Heerings

De pitch van Marjolein Heerings ging over experience-based-co-design (EBCD). Dit is een bewezen succesvolle methodiek die de relatie tussen zorgverlener en patiënt centraal stelt (Raats, 2019). Er wordt gesproken over het ophalen van ervaringskennis met kwalitatief onderzoek. In dit geval ging het over het ophalen van ervaringen van jongeren betreft mentale gezondheid. In deze pitch was mooi te zien hoe de verbinding ontstond tussen cliënten, professionals en overige stakeholders. Van het delen van ervaringen en het formuleren van thema's tot het samen ontwikkelen van interventies (zie afbeelding 1).

Experience based co-design (EBCD)

Afbeelding 1. Pitch Marjolein Heerings

Eveline Crone

Jongerenparticipatie was hetgeen dat centraal stond tijdens de bijdrage van Eveline Crone. YoungXperts is een mooi voorbeeld als het gaat om het laten horen van de stem van de jongeren. Ook hier zien wij een mooie verbinding tussen de jongeren en professionals. Het is interessant om te

zien dat hier gebruik wordt gemaakt van Citizen Science (burgerwetenschap). Dit houdt in dat er onderzoek wordt gedaan met en door jongeren. Hierdoor is er een goede aansluiting over wat er daadwerkelijk speelt in de leefwereld van de jongeren.

Bij YoungXperts zijn ze momenteel bezig met de volgende punten:

- Duurzame samenwerking met jongerenorganisaties & beleidsmakers op drie maatschappelijke uitdagingen van dit moment: de coronacrisis, de klimaatcrisis en de sociale ongelijkheids crisis
- Project Ministerie van Binnenlandse zaken: hoe bereiken en betrekken we ongehoorde jongeren?
- Interventie onderzoek: jongeren meer kansen geven om zich in te zetten voor de samenleving & hun stem te laten horen

Bram Orobio de Castro

Bram pleitte in zijn verhaal dat het belangrijk is om levensvaardigheden bij te brengen op scholen. Een mooi voorbeeld hiervan is KIVA in Finland. Dit is een antipestprogramma dat is ontwikkeld aan de Universiteit van Turku, Finland. Het programma is evidence-based, wat inhoudt dat de effectiviteit van KiVa wetenschappelijk is bewezen. Ook in Nederland is de effectiviteit van KiVa bewezen. KiVa biedt een breed scala aan kant-en-klare materialen voor docenten. De kern van het programma ligt in preventie. Ook bij het 10-jaren programma ligt de nadruk op preventie (KIVA, 2021).

Christine Dedding

Christine gaf ons in haar pitch een paar interessante aandachtspunten:

- We kunnen jongeren alleen van goede zorg voorzien en beschermen als we naar jongeren kunnen en durven luisteren en beter leren samenwerken.
- Meer aandacht nodig voor structurele factoren, de maatschappelijke context en het dagelijks leven van jongeren (het perfecte plaatje is een optelsom...)
- Oog voor diversiteit, wie worden het meest geraakt en waarom? Wat betekent dit voor: hoe de hulpverlening is ingericht, voorlichting wordt gegeven en wordt samengewerkt?

Marloes Kleinjan

Marloes vertelde ons over de kennisagenda mentale gezondheid jeugd die vanuit het Trimbos-instituut is opgesteld. Vier punten vanuit die kennisagenda waar de prioriteit zou moeten liggen zijn:

- Investeren in een sterke basis
- Meer inzet op preventie
- De psychische gezondheid van de jeugd beter in beeld brengen
- Meer regie en samenhang

2 Deelsessies

Tijdens de tweede helft van de wetenschapsbijeenkomst was het tijd om gezamenlijk in deelsessies aan het werk te gaan. De wetenschappers gingen in groepjes van 6 tot 8 in break out rooms brainstormen over het 10-jaren programma. Dit werd gedaan aan de hand van een op maat gemaakt canvas zie bijlage 2 "Canvas wetenschapsbijeenkomst". In dit hoofdstuk tonen wij puntsgewijs de resultaten per deelsessie.

Deelsessie 1

Probleem, wat weten we over de oorzaak van mentale gezondheid bij jongeren:

- Mismatch tussen draagkracht en draaglast.
- We vinden andere zaken belangrijker; prestatie samenleving.
- De directe omgeving leert de jongeren te weinig over hoe alles bij elkaar vol te houden is.
- Armoede, vechtscheidingen, grote verschillen in de samenleving. De draaglast is bij sommige groepen in de samenleving verhoogd groot.
- 10% van de jongeren is echt niet gelukkig.
- Stapelproblematiek, bestaanszekerheid belangrijk element.
- Omstandigheden moeten verbeteren.
- Hulpverlening vinden/krijgen is nog te lastig

Oplossing, welke oplossingen zijn er bekend en aangetoond:

- Ervaringen van jongeren gebruiken en serieus nemen.
- Betere aansluiting tussen diverse domeinen. Momenteel te veel puntoplossingen.
- Draaglast: hoe maken we de last lichter?
- Draagkracht: hoe maken we de jongeren weerbaarder.
- Levensvaardigheden; gastlessen op school.
- Bij gezinnen met meer dan 4 hulpverleners is een individuele aanpak nodig; doorbraakmethoden

Voorbeelden, welke voorbeelden zien we lokaal of internationaal:

- Mbo-scholen in Groningen, school als wijk. Integratie sociale wijkteams op school. Gastlessen over basis levensvaardigheden.
- Meer sociale steun onderling aan elkaar bieden. Hier ligt veel potentie. Ouders onderling, jongeren onderling, etc
- Voorbeeld aanpak pesten Finland, pitch Bram Orobio de Castro.
- Gerichte programma's aan risicogroepen.

Deelsessie 2

Probleem, wat weten we over de oorzaak van mentale gezondheid bij jongeren:

- Risicogroepen
- Impactvolle incidenten bijvoorbeeld, corona en klimaat.
- Totaaloverzicht op het probleem ontbreekt waardoor problemen niet effectief integraal worden aangepakt.
- Collectieve cultuur ontbreekt.
- We weten al héél veel, maar infrastructuur ontbreekt, wat werkt op welk niveau.
- Betekenisgeving door jongeren wordt nog te vaak overgeslagen.
- Wetenschappers overschreeuwen elkaar.
- Er worden geen keuzes gemaakt, steeds weer lokaal het wiel opnieuw uitvinden.

Oplossing, welke oplossingen zijn er bekend en aangetoond:

- Onderzoek gezamenlijk met beleidsmakers, gebruik bestaande kennis!
- Niet wegstijven voor complexiteit, wel durven veranderen.
- Op maatschappelijk niveau ingrijpen.
- Hapklare brokken inpassen (en evalueren); durven voorspellen van opbrengsten.
- Bundeling van geldstromen.
- Convergeren leiderschap, partijen naar elkaar toe laten bewegen.

Voorbeelden, welke voorbeelden zien we lokaal of internationaal:

- Plan Groningen
- STORM-aanpak
- Dynamics of Youth
- Model subsidiering Kansrijke Start

- Lerende netwerken
- Winsten investeren in complexe zorg
- Structurele inrichting om de wetenschap aan het beleid te verbinden

Deelsessie 3

Probleem, wat weten we over de oorzaak van mentale gezondheid bij jongeren:

- Prestatiemaatschappij, te grote focus op het studeren.
- Maatschappij vol perfecte plaatjes.
- Jongeren vanuit achterstandspositie hebben slechte toegang tot hulp.
- Directe omgeving is vaak niet responsief.
- Grote handelingsverlegenheid om vragen van jongeren effectief te beantwoorden.
- Jongeren ervaren hoge drempel om hun problemen te delen en om hulp te vragen.

Oplossing, welke oplossingen zijn er bekend en aangetoond:

- Jongeren hebben te weinig ruimte voor zelfontwikkeling.
- Jongeren moeten recht hebben om te falen het hoeft allemaal niet perfect.
- Scholen moeten talenten belonen en hier de ruimte voor geven. Wie goed is in wiskunde is niet bij voor baat ook goed in talen.
- Jongeren geven zelf aan dat school de plek is om te beginnen.
- Handelingsverlegenheid bij volwassenen die met jongeren werken aanpakken, niet de jongeren zelf willen veranderen. Jongeren laten aangeven wat ze nodig hebben.
- Vangnetten maken
- Hindernissen wegnemen in beleid, voorbeeld geen toetsen direct na de vakantie. Vakantie moet er zijn om tot rust te komen.
- Laat jongeren meedenken en beslissen.

Voorbeelden, welke voorbeelden zien we lokaal of internationaal:

- Belgisch onderwijs (talentgericht)
- Betrek jongeren en beleidsmakers bij de start, voorbeeld pitch Eveline Crone.
- Citizen Science om jongeren te bereiken uit achterstandsposities of de 'ongehoorde' groep. We kennen hun leven niet, zij worden nog niet bereikt!

3. Conclusie

De wetenschapsbijeenkomst heeft ervoor gezorgd dat er een eerste stap is gezet naar meer verbinding tussen verschillende professionals. Samen zijn wij tot veel nieuwe inzichten gekomen die gaan bijdrage aan de invulling van het 10-jaren programma. Samen met de stem van de jongeren kunnen wij gaan werken aan een cultuuromslag. Een cultuuromslag is van belang om echt positieve verandering te kunnen gaan brengen met dit 10-jaren programma. Een sleutel hiervoor is de jongeren zelf laten meedenken en uitvoeren. Ze krijgen vaak 'nee' te horen op hun ideeën (denk aan het kabinet dat de oplossingen van jongeren voor samenleven in tijden van corona niet heeft willen overnemen). We kunnen veel voor jongeren betekenen als we echt naar hen gaan luisteren en gaan uitvoeren wat zij zeggen nodig te hebben. Dan werken we aan een nieuwe manier van omgaan met elkaar. Dat kan gaan over school (het voorbeeld van de toetsen na de vakantie), maar ook over zorg.

Op de vraag hoe we de wetenschap structureel kunnen verbinden aan het nieuw op te richten programma wordt door de wetenschappers het volgende antwoord gegeven: Het is van belang om dit soort bijeenkomsten te blijven organiseren, omdat het niet alleen voor verbinding zorgt, maar ook voor impact zorgt. Net als dat de jongeren samen een stem vormen (design-day) is dit voor de wetenschappers ook belangrijk. Samen maak je veel meer impact dan alleen. Verder is het ook interessant om te kijken naar een mogelijkheid om een bijeenkomst te organiseren met wetenschappers en jongeren. Waarbij de stem van de jongeren leidend is, maar wel met de wetenschappelijke onderbouwing.

Kortom de wetenschapsbijeenkomst was een waar succes, maar het is belangrijk dat dit soort bijeenkomsten worden doorgezet. Er is nog zoveel meer te bespreken met elkaar, en alleen samen kunnen wij zorgen voor verandering!

Bibliografie

KIVA. (2021, 1 1). *Kiva is effective*. Opgehaald van KIVA: <https://www.kivaprogram.net/kiva-is-effective/>

Raats, I. (2019, 5 7). *samen werken aan een betere zorg*. Opgehaald van qruux: <https://www.qruux.com/samen-werken-aan-betere-zorg-met-ebcd/>

Bijlage 1. Canvas wetenschapsbijeenkomst

			
1. Ons Doel;			
Jongeren in Nederland zijn weerbaar en hebben grip op hun mentale gezondheid en optimaal toegang tot passende hulp. Ze leven in een omgeving waarin ze begrip ervaren, worden ondersteund, waarmee ze zich verbonden voelen en die ruimte biedt aan hun persoonlijke ontwikkeling.			
	Probleem? Wat weten we over de oorzaak van mentale problemen bij jongeren? 	Oplossingen Welke oplossingen zijn er bekend en aangetoond? 	Voorbeelden? Welke voorbeelden zien we, lokaal of internationaal?
Maatschappij			
Directe omgeving			
Jongeren			
We doen het samen: Hoe zorgen wij ervoor dat de wetenschap maximaal verbonden is in het 10 jaren programma?			